

Det kongelige danske geografiske Selskab.

I det første Møde 1911—12 holdt Dr. phil. *Fr. Poulsen* Foredrag om »Forskning og Fund i Lilleasien« med Lysbilleder, hvorefter Dr. *C. M. Norman Hansen* gav nogle Oplysninger om »Nordboernes sidste Skjul under Indlandsisen i Grønland«. Lysbilleder.

I det andet Møde 1911—12 holdt Statsgeolog, Dr. phil. *V. Madsen* Foredrag om sin »Rejse i Bilad el Djerids Oaser og Ørken i Foraaret 1911«. Lysbilleder.

I det tredje Møde 1911—12 holdt Fru *Emilie Demant Hall* Foredrag om »Dagligt Liv hos Nomade-Lapper«. Lysbilleder.

Selskabets Komité for Udsendelse af geografiske Ekspeditioner udsendte den 12. November 1911 Cand. phil. *B. Raunkiær* paa en Undersøgelsesrejse i de tyrkiske Besiddelser i Egnene ved den persiske Havbugt. Hr. Raunkiær vil antagelig vende tilbage i Maj 1912, hvorefter hans Rejsebeskrivelse vil blive publiceret i dette Tidsskrift.

Minnesota og dansk Nybyggerliv i denne Stats sydlige Del.

Af

A. Bobjerg.

Minnesota er næst efter Iowa den af de nord-amerikanske Fristater, som har flest danske Indbyggere. Der er tæt ved 20,000 indvandrede, og naar de tælles med, som er født i Amerika af danske Forældre, er det hele Antal sandsynlig 50,000.

Minnesota er den største af de nordlige Mellemstater; men den er tyndere befolket end flere af dem. Der er Plads til mange flere Mennesker endnu, idet der kun lever godt 2 Millioner, medens Staten er over $5\frac{1}{2}$ Gange saa stor som Danmark.

Der er rige Muligheder for indbringende Husdyravl og Mejeribrug. De findes ikke bedre noget andet Sted i Amerika, saa der er Udsigt til rask Udvikling og Fremgang paa Landbrugets Omraade.

Dertil kommer den betydelige Melmølleindustri, som ikke har sin lige noget Sted. I Minnesota fin-

des ogsaa nogle af de rigeste Jærnlejer paa Jorden, og de vældige Skove danner Grundlaget for en meget omfattende Tømmerindustri.

Sandsynlig vil Statens Folketal hurtigt øges, der er næppe Tvivl om, at Danskernes Antal vil tage til sammen med den øvrige Befolkning. Maa-ske vil der inden længe være flere Danske i Minnesota end i nogen anden Stat.

Saa vidt man ved, kom den første Dansker til Minnesota for over 80 Aar siden. Men det var dog først omtrent 30 Aar senere, at vore Landsmænd indvandrede i større Tal og begyndte at bosætte sig samlede.

I det efterfølgende skal meddeles noget om Livet og Forholdene i et Par af de ældste danske Kolonier i Minnesota. Men først skal her gives nogle faa Oplysninger om Landet og om de historiske Forhold, som vore Landsmænd gik ind til.

I.

Lidt om Minnesota.

Minnesotas Vestgrænse falder omtrent midt mellem Atlanterhavet og det Stille Hav. Mod Vest ligger Syd og Nord Dakota. Mod Nord er Canada, og Grænsen gaar her mellem den 48. og den 49. Breddegrad, altsaa i Højde med en Linie Wien—Paris. Østgrænsen slaar en stor Bue mod Vest, og dannes af Superior- eller Øvre-Søen samt St. Croix og Mississippi Floderne med Wisconsin paa den anden Side. Mod Syd ligger Iowa, og Grænse-linien her følger $43\frac{1}{2}^{\circ}$ n. B., svarende til en Linie Florens—Marseille. Staten har en Udstrækning fra Syd til Nord af ca. 85 danske Mil (650 Km.), og fra Øst til Vest af 40—75 Mil (300—550 Km.). Dens Fladefang udgør godt 3800 □ Mil (215,000 Km.²), og deraf dækker en Mængde Søer omtrent de 200 □ Mil.

Antallet af disse Søer opgives forskelligt, fra 7,000 til 10,000. De fleste er smaa; men der er en Del store iblandt. Den største er omtrent dobbelt saa stor som Øen Falster. De findes overalt, men dog talrigst som et meget bredt Bælte over Statens mellemste Del og noget mere nordligt. I disse Egne var Landet oprindelig dækket af Skov, dels Naaletræer, dels Løvtræer — de første fremherskende mod Nord, de sidste mod Syd. En Del aabne Strækninger fandtes dog hist og her, og ved Opdyrkningen er de efterhaanden bleven større og større. Som Landskabet nu frembyder en rig Afveksling af Skov, Ager, Enge, Søer og strømmende Vandløb er det overordentlig smukt og har meget passende faaet Navnet Parkregionen.

Navnet Minnesota, som »de ti Tusind Søers Land« har faaet, skylder det de mange Søer og rindende Vande. Det er indiansk og betyder: Vandet, som har Himlens Farveskær. Indianerne gav i gamle Dage Landet Navn efter det i Naturen, som gjorde stærkest Indtryk paa dem, eller som var dem den største Skønhedsaabnbaring og tillige viste sig som det mest dunkle og gaadefulde, der drog Tankerne hen mod det mystiske og underfulde i Naturen og i Livet. I klare, stille Solskinsdage ligger Søerne som blanke Spejle. I Stormvejr er de oprørt brusende og skummende. Og i rolige Sommermorgener ligger de svøbt i lette Taagesløer. Mini betyder Vand, og sotah har man oversat forskelligt: skyet, skysløret, himmelfarvet. Den fyldigste og bedste Gengivelse er

dog nok den ovenfor nævnte. Den minder om J. L. Heibergs Vers:

»Lette Bølge, naar du blaaner,
gennemsigtig, lys og klar,
Himlens Farveskær du laaner,
selv du ingen Farve har.
Himlen ej, kun Himlens Billed
hviler i din dybe Favne«.

Men Minnesota har som hver af de andre Stater sit Tillægsnavn (Øge- eller Kælenavn) — ja egentlig to. Mest almindelig kaldes den Nordstjerne-Statens, men ogsaa Gopher- (Jordegern-) Statens. Det første kan sagtens forklares af dens nordlige Beliggenhed — det sidste af de mange smaa Gnavere, som findes i hele Nordvesten.

Den nordøstlige Tredjedel af Minnesota var oprindelig og er til Dels endnu dækket af tætte Naaleskove og store Sumpe. Nord for Øvre-Søens vestlige Spids ligger her de eneste Bjerge i Staten. Det er nogle lave Kæder, som gemmer de før nævnte rige Jærnlejer. De højeste Punkter er ca. 2200 Fod over Havet og 1600 Fod over Øvre-Søens Flade, som altsaa er 600 Fod over Havet. Mellem disse to Højder ligger hele Statens Overflade. De fleste Steder er den omkring 1000 Fod.

Lige Nord for den 47. Breddegrad og omtrent midt i det nordlige Minnesota findes Mississippi-Flodens Udspring i den lille Itasca Sø, som ligger i en fredet Statspark. Floden — »Vandenes Fader« — bugter sig herfra mod Øst og Syd gennem Parkregionen. Den optager mange mindre Floder og Aaer, og nedenfor Statens Hovedstad St. Paul danner den Grænsen mellem Minnesota og Wisconsin. Efter et Løb paa 550 danske Mil munder den ud i den Mexicanske Bugt. Dens Udspring ligger ca. 1500 Fod over Havet.

Den nordvestlige Fjerdedel af Minnesota udgøres af Red River Dalens østlige Halvdel — den anden Halvdel ligger i Nord Dakota. Red River (den røde Flod) danner Grænsen mellem de to Stater. Dalen er et fladt og meget frugtbart Prærieland med dyb sort Muld — et rigtigt Hvedeland. Det ligger ca. 800 Fod over Havet. Den »Røde Flod« har sit Udspring tæt Syd for Mississippis Kilder og løber først 10—12 Mil (danske) mod Syd, men bøjer saa i en Halvcirkel mod Nord og munder til sidst ud i Hudsonbugten.

En Del mindre Vandløb i Minnesota falder ud i Øvre-Søen, hvis Afløb er over Niagara-Faldet i Atlanterhavet. Saaledes danner Minnesotas lave

Højder mod Nord da et vigtigt Vandskel, hvorfra der er Afløb mod Syd, Nord og Øst.

Den sydlige Tredjedel af Minnesota gennemstrømmes af Minnesota-Floden. Her er en Del større og mindre Løvskov, men dog mest Prærieland. Især er de sydvestlige Egne næsten blottet for Skov. Kun langs Floder og mindre Vandløb samt ved Søbredderne findes en Smule Trævækst.

Jordbundsdannelsen i Syd Minnesota stammer fra Istiden. Undergrunden dannes almindelig af Ler, og Overfladen er Sand- eller Lermuld, de fleste Steder meget sort og rig. Dette Muldrag har en Dybde af fra $1\frac{1}{2}$ til 4 Fod og udgør saaledes et udmærket Grundlag for Landbruget. Paa sine Steder stikker Urfjældet — Granitten — frem af Overfladen, og andre Steder er Jordbunden næsten udelukkende Sandstenslag. Helt ude mod Sydvest, nær Dakotas Grænse, findes den saakaldte Pibestenen, en rødbrun, forholdsvis blød Stenart. Den kan med Lethed forarbejdes, og fra ældgamle Dage af lavede Indianerne sig af den deres »Fredspiber«, som de røg sammen ved deres Underhandlinger og Raadslagninger, især naar de havde undgaaet Krig eller sluttet Fred. Ifølge deres Sagn var »den store Aand« stegen ned paa dette Sted og havde dannet den første Fredspibe. Her var derfor Indianernes hellige Sted, hvor de samledes i store Skarer. Endnu den Dag i Dag kommer de der i spredte Smaaflokke. Men Glansen af de gamle Dages Storhed er ikke mere.

Der er bygget en stor Indianerskole, hvor unge Indianere — baade Dreng, Piger og unge Mennesker af begge Køn — oplæres saavel til boglig Syssel som til Haandens Brug. Der er et Par Hundrede Elever paa Skolen, og de ledes ind i civiliseret Liv.

Nær ved Stenbruddet ligger ogsaa en By, der hedder som Stenen: Pipestone. Den har ca. 3000 Indbyggere. »Pibestenen« er et godt Bygnings-emne og brydes i ikke ringe Udstrækning som saadant. Desuden laves der paa Stedet forskellige »indianske« Ting: Piber, Tomahawker (Økser) m. m., der sælges til besøgende.

I det sydlige Minnesota findes ingen Bjerge. Men Landet er heller ikke »fladt som en Pandekage«. Mange Steder er der ret jævne Strækninger, som dog i Reglen har nogen Hældning, der ofte er ret betydelig op ad brede Højdedrag. Meget store og helt jævne Flader er der kun faa af. Landskabet viser sig de fleste Steder bølgeformigt. I flere Egne hæver Bakkerne sig ret højt, og mange af

dem er bratte. Derfor er der ogsaa foruden de brede Dale en Del snævre Slugter med Skove.

Der er talrige Vandløb, og nogle af dem er store Aaer. De fleste munder ud i den foran nævnte Minnesota Flod. Denne er omtrent 100 danske Mil lang og kommer fra et Par store Søer paa Grænsen af Minnesota og det nordøstlige S. Dakota. Den løber i sydøstlig Retning, til den ved Byen Mankato, omtrent midt i Sydlandet, bøjer i en ret Vinkel og under den sidste Tredjedel af sit Løb har Retning mod Nordøst. Den falder i Mississippi ved St. Paul.

En Del mindre Vandløb udmunder ogsaa i Mississippi. Men fra Statens sydvestlige Hjørne finder Afløbet Sted lige mod Syd ned gennem Iowa. Overalt i Syd Minnesota findes talrige Smaasøer. De er især fremtrædende i de mellemste Egne; men ogsaa ude mod Vest er der mange. Hvor der er flest Søer, findes ogsaa gerne mange Skovpartier, og saadanne Steder er Landskabet meget smukt.

Syd Minnesota er omtrent dobbelt saa stort som Danmark. Det falder naturligt i en østlig og en vestlig Halvdel, som dog gaar jævnt over i hinanden. Den østlige har den rigeste Jordbund, flest Søer og Vandløb, mest Nedbør og saa sine Smaaskove. Men nærmest er den dog et Prærieland, hvad den vestlige er helt ud. Vilkaarene for Landbrug er noget forskellige i de østlige Egne og ude ved Dakotas Grænser; men Overgangen er jævn.

Minnesotas Klima vidner i udpræget Grad om Fastlandet. Vintrene er lange og tit strænge. 20—30 ° C. fryser det jævnlige, og 35—40 indtræffer nu og da. Enkelte Vintre kan Termometret vise 45 ° Frost, men sjældent mere end et Par Dage ad Gangen. Om Sommeren er 20—30 ° Varme ret almindelig, og den kan stige til 40. Gennemsnitstemperaturen er 6—7 ° Varme. Efteraaret er den smukkeste og behageligste Tid. Da er det mest tørt og stille med dejligt Solskin om Dagen, og let Frost om Natten. Det er den saakaldte »Indianersommer«, der kan blive afbrudt af et Vinterpust i Oktober eller November, men saa gerne kommer igen. Den vedholdende Vinter begynder oftest ved Juletid, og i Januar og Februar falder den strænge Tid. Stregheden mildnes meget af Luftens Tørhed. Det samme gælder for Sommerheden. Den aarlige Regnmængde er 27 Tommer — dog noget mere i Øst end i Vest. Den meste Regn falder i Foraaret og den tidlige Sommer. Klimaet er meget sundt.

II.

Af Syd-Minnesotas Historie.

Skovegnene Nord og Øst for Mississippi blev gennemstregtet af franske Missionærer, Opdagere og Pelsjægere og -handlere fra Midten af det 17. Aarhundrede, og til det franske Herredømme hørte op i Aaret 1763. De levede i et fredeligt Forhold til Indianerne. Alt blev ved at gaa paa vanlig Vis i de 20 Aar til 1783, da Englænderne havde Herredømmet. End ikke efter at Amerikanerne i det sidst nævnte Aar fik Landet saa langt mod Vest som til Mississippi, skete der noget af større Betydning i Retning ad Kolonisation.

Først da de Forenede Stater i 1803 havde købt hele Landet Vest for Floden af Napoleon, kom der Fart i Udviklingen. Fort Snelling blev bygget 1819 paa Pynten ved Minnesota Flodens Udløb i Mississippi. Den første Damper kom hertil 1823. Samme Aar grundlagdes Minneapolis, og i 1841 byggedes det første Hus i St. Paul. Den første Halvdel af det 19. Aarhundrede var den grundlæggende Tid for Minnesota. Det gik ikke fremad med Kæmpeskridt — snarere maa man sige, at det gik ret langsomt. Dette havde to Grunde. For det første var den vestgaaende Strøm af hvide Mænd endnu ikke saa stærk, at der skulde stor Plads til at optage den — i 1850 var der endnu kun 6000 »Blegansigter« i Minnesota. For det andet var hele den sydlige Del af dette Land beboet og derfor ejet af de stærke og krigerske Sioux Indianere, og dem kunde man ikke uden videre skubbe til Side og tage deres Land.

»Den røde Mand« havde fra urgamle Tider været Skovenes og Præriens Herre. Her jagede han Dyr og Buffalo, førte sine Krige og levede i det hele sit halvvilde Liv, dragende fra Sted til Sted, som Jagt og Fiskeri saavel som Krigslykken bød det. I Skovene var der dog faste Bosteder. Birkebarkshytterne kunde ikke flyttes. Dyr og Fisk var lettere at træffe paa samme Sted til enhver Tid, og det var vanskeligere at ture meget omkring. Alligevel var Vandringerne almindelige. Paa Prærien var de helt nødvendige i stor Udstrækning, da Buffalohjordene drog vidt omkring. Og da Skindteltene, som Indianerne boede i, var lette at flytte med, lod det sig gøre uden for stor Umage at følge. Der var to forskellige Hold af Indianerstammer i Minnesota. Chippewa eller Ojibwæ Stammerne var Skovfolket. De havde trængt Dakota eller Sioux

Stammerne længere og længere mod Syd og Vest, hvor de, da Evropæerne kom til Landet, mest holdt Hus paa de aabne Prærier helt langt ud over Dakotalandet.

Sioux Indianerne var krigerske og ikke saa lidt vilde og hævnerrige af Natur. Dog ejede de ogsaa milde, menneskelige Følelser, og var deres Religion end mest Overtro og Mørkerædsel, saa havde de dog Tro paa »den store Aand«, og de ventede efter Døden at komme til skønne, rige Jagtegne. Mon de saa ikke mildt til Nybyggerne med de blege Ansigter, og disse Nybyggere var ikke dristige ved, for faa i Tal, at komme ud som Naboer til Præriens Børn. Naboskabet og dermed Sammenstødet maatte dog komme. Det store Skridt derhen imod blev taget, da de Forenede Stater i 1851 købte hele det sydvestlige Minnesota af Sioux Stammernes Høvdinge. Saa snart disse havde fraskrevet sig Retten til deres Fædrejord, væltede den stærke Strøm af Nybyggere ud over Landet. Det skete saa hurtigt, at der allerede 1860 var omtrent 170,000 af dem i Minnesota.

De fleste af Indianerne havde næppe nogen Forestilling om en »Oversvømmelse« som den, de nu blev Vidne til. Men Aar for Aar blev det mere klart, hvad der var i Vente: den hvide Mand vilde tage hele Landet, saa der til sidst slet ingen Plads blev til den røde. Hans udstrakte Jagtgrunde, hvor Slægterne før ham havde færdedes frit og uhindret — som han havde arvet fra sine Fædre — vilde de fremmede nu fortrænge ham fra. De vilde ødelægge og vanhellige Landet med deres ny og sære Maade at leve og arbejde paa. Fik den hvide Mand sin Vilje, da maatte Indianerstammerne enten gaa til Grunde, eller de vilde blive fordrevet fra deres Fædrejord, saa de kunde ikke give den i Arv til deres Efterkommere. Disse Tanker klaredes lidt efter lidt for Indianerne, og som Aarene gik, saa de sig mer og mer forbitrede paa de indtrængende hvide. Deres Sind fyldtes med Had, og de grundede over, hvorledes de skulde standse det, der for dem saa ud som den blodigste Uret og som Ødelæggelsens Vederstyggelighed.

Paa Grundlag af den afsluttede Handel havde de Forenede Stater juridisk Ret til Landet og kunde give det til hvem de vilde. Men hvad regnede Indianerne det, da det først gik rigtig op for dem, hvad der stod paa Spil! Som Sagerne stod, kan ingen undres over, at de greb den første Lejlighed til at slaa et Slag for, hvad de mente var deres

gode Ret. Denne Lejlighed bød sig til, da den store Borgerkrig var brudt ud i Fristaterne i Aaret 1861, og omtrent en Tiendedel af Minnesotas Befolkning — de unge, stærke Mænd — stod under Fanerne, Hundreder af Mile borte fra Hjem og Familier. Da lagde de snu og krigerske Sioux Høvdinge Raad op og udklækkede hemmelige Planer til Nybyggernes Udryddelse eller Fordrivelse. Alle Stammerne blev indviet i Planerne, og i Fællesskab skulde de rette et dræbende Slag mod de hadede og foragtede fremmede.

Dette Slag blev ført d. 18. August 1862, da Sioux Indianerne efter indbyrdes Aftale faldt over Nybyggerne i Vest Minnesota og anrettede et frygteligt Blodbad. I de følgende Uger trængte de længere og længere mod Øst, og i hele Syd Minnesota flygtede de værgeløse Nybyggere for dem. Men stadig blev mange myrdede. Man regner, at over 800 maatte lade Livet, medens Kvinder og Børn i stort Tal røvedes. Denne Indianernes blodige Færd paa Krigsstien kom saa uventet og var saa rask, at man stod som lammet overfor den. Men det var klart, at der hurtigst maatte gøres noget for at standse Myrderierne. Myndighederne kunde ikke rolig se paa, at de Tusinder af Mennesker, som i god Tro var draget ud i Nybyggerlandet, blev slagtet. Rødhuderne maatte slaas tilbage. Og det blev gjort. General Sibley fik samlet en Trop af bevæbnede Mænd og mødte Indianernes samlede Styrke ved Wood Lake (»Skovsøen«), omtrent 6 danske Mil Nordøst for, hvor senere den danske Nybygd ved Tyler blev grundet. Det var ude Sydvest i Staten. Det afgørende Slag stod her d. 23. September 1862, og Indianerne blev fuldstændig slaet. Halvandet Hundrede Kvinder og Børn blev udfriet af deres Fangenskab. 2000 Indianere fangedes, og 38 af Lederne blev hængt 2. Juledag s. A. Spredte Overfald og Fægtninger fandt Sted endnu et Par Aar. Men dermed døde Forsøget paa at drive den hvide Mand ud af Minnesota. Nu er der kun faa og spredte Flokke af Sioux Indianere tilbage i Minnesota. I Dakota findes derimod mange.

Af de før nævnte Chippewa Indianere er der endnu ca. 10,000 i Minnesota. De fleste af dem bor paa »Reservationer« i de nordlige Egne og er der under Opsyn, saa de ikke skal volde Uro, men heller intel savne, om deres Jagt og Fiskeri giver for lille Udbytte. Mange af dem bor dog rundt om i Staten og lægger sig efter at leve og ernære sig selvstændigt, særlig som Farmere.

Trods Indianeruroighederne og Borgerkrigen voksede Minnesotas hvide Befolkning dog i Femaaret 1860—65 med 75,000 og naaede i 1865 tæt op til en Kvart Million.

I Borgerkrigen deltog over 22,000 Mænd fra Minnesota, eller ca. 10 % af Statens Befolkning. De gjorde udmærket Tjeneste og vandt sig stor Hæder og Ære. Ingen anden Afdeling naaede under hele Krigen at udføre en Daad som den, det første Minnesota Regiment udførte i Slaget ved Gettysburg d. 2. Juli 1863. Nordstaternes Afdelinger var slaet paa Flugt, og Sydens Sønner stormede allerede frem, visse paa Sejren. Da kastede »Første Minnesota«s 262 Mand sig imod de forreste Skarer af de fremstormende. Ind i den dødbringende Ild styrtede de sig, kastede Rækkerne tilbage og standsede Forfølgelsen, indtil de flygtende fik sig samlet og i Forbindelse med Reserven gik frem paa ny og vendte Nederlaget til Sejr. Men af den lille stolte Skare fra Minnesota stod kun 47 Mand tilbage, 215 laa paa Valpladsen, døde og saarede. Om denne Daad er der sagt, at Ofret, som blev bragt, er uden Sidestykke i den moderne Krigshistorie.

Indianernes Overfald og Borgerkrigen gav Standsninger paa mange Omraader i Udviklingen i Minnesota. Men derefter gik det fremad igen med Kæmpeskridt. Dette ses bedst af Befolkningens Tilvækst. I Femaaret fra 1865 til 1870 var Tilvæksten omtrent 200,000, og Tallet naaede op til 440,000. I 1880 var det 780,000, i 1890 1,300,000, i 1900 1,750,000 og i 1905 tæt ved 2 Millioner. Nu er der 2,075,000.

Af hele Befolkningen er henimod 30 Procent født i Evropa, deraf 400,000 eller 20 % i Norge, Sverige og Tyskland — omtrent lige mange i hvert af de tre Lande. Fra Danmark, Norge og Sverige er der kommen ca. 280,000 Mennesker af de nulevende i Minnesota. Tælles de indfødte af nordisk Stamme med, bliver Nordboernes Antal sikkert nok $\frac{3}{4}$ Million. Af indvandrede og indfødte Tyskere er der $\frac{1}{3}$ Million. Det ses da, at Tyskerne og Nordboerne er i Flertal i Minnesota.

III.

Dansk Nybyggerliv.

Den første danske Nybygd i Minnesota blev grundlagt lige efter Indianeroprøret, og inden Uroighederne endnu var forbi. Det skete i Sommeren 1863, altsaa midt under Borgerkrigen, og Grund-

læggeren var en fynsk Bondesøn, der havde deltaget i Krigen i de to første Aar.

Lars Jørgensen var født i Hauge ved Odense. Nogle og tyve Aar gammel rejste han i 1858 til Amerika. Han var Baptist og var rejst ud med det Forsæt at ville være Missionær blandt Indianerne. Først kom han til den eneste danske Baptistmenighed, som da fandtes i Amerika. Den havde hjemme i Nærheden af Racine, Wis., hvor den var stiftet et Par Aar tidligere. Den syntes at være i Opløsning, da Hauge — det blev den unge Mands Kendingsnavn — kom. Han fik den samlet og blev valgt til dens Forstander, og Aaret efter til Præst. Det viste sig straks, at han var den rette Mand baade til at lede og styre og til at prædike og samle sine Trosfæller til Opbyggelse. Men ikke alene det — han tog med Iver og Dygtighed Missionsarbejdet op udadtil blandt de spredte Landsmænd rundt om i Wisconsin og i Nabostaterne. For at virke blandt dem opgav han sin oprindelige Tanke at gaa til Indianerne.

Han gjorde mange og ofte lange Rejser for at opsøge og prædike for Landsmænd. I Førstningen maatte han altid vandre til Fods; men dette holdt ham ikke tilbage fra lange og drøje Ture, naar han mente, at Pligten kaldte, og der var noget at udrette. Han led meget ondt, og det er let forstaaeligt, at han som Missionær i Nybyggerlandet har maattet døje snart Kulde og snart Hede, maaske baade Hunger og Tørst, og ganske sikkert mange Skuffelser og megen Uvenlighed og Modstand. Senere gav amerikanske Trosfæller ham en Hest, og saa gik det da lettere fra Sted til Sted.

Hauge fik dannet en Del Menigheder baade i Wisconsin, Michigan, Illinois, Iowa og Minnesota, ja senere helt ude i Nebraska og S. Dakota. Han var Baptisternes ledende Mand gennem mange Aar. Han gik med i den store Borgerkrig, men kom tilbage i 1863. Da kom hans Brud fra Danmark, og de holdt Bryllup i Chicago. Paa en Vogn forspændt med Stude drog de derpaa ud paa deres 300 engelske Mil lange Bryllupsrejse, i Følge med tre andre Familier. Denne Rejse varede i 27 Dage. Deres Maal var Egnen ved Geneva og Ris Søerne i Freeborn County, lige ved Iowas Grænse i det sydøstlige Minnesota. Det er en smuk og frugtbar Prærieegn med en Del Skove og Søer. Her grundlagde de saa den første danske Nybygd i Minnesota. Stedet hedder Clark's Grove (»Grove« betyder Lund). De var blandt de første, som gjorde Brug

af »Homestead«- (Hjemsteds-) Loven, der giver Nybyggerne Ret til fri Jord. Den var nylig vedtaget af Kongressen og stadfæstet af Præsident Abraham Lincoln. Han havde givet Løfte baade om Neger-slaveriets Ophævelse og om en Lov, som den nævnte, og nu var Iowas og Minnesotas Sletter aabnet for Nybyggerne, saa disse kunde faa de store Ejendomme — 160 Acres eller 120 Tdr. Land hver. Før havde man nøjedes med at købe mindre Ejendomme.

Det var ellers en vanskelig Tid for Nybyggerne i Minnesota. Som tidligere nævnt havde Indianerne Aaret før anrettet det store Blodbad, og skønt de var overvundne, gik mindre Flokke af dem stadig paa Krigsstien og gjorde Landet usikkert. Hauge og hans lille Selskab havde paa Vejen derop nu og da mødt Folk, der kom flygtende Øst paa af Frygt for Indianerne. De spaaede Nykommerne en frygtelig Skæbne og raadede dem til at vende om. Men Hauge kunde mindst af alt trække sig tilbage for Indianerne, da han jo var rejst til Amerika særlig for at blive Missionær blandt dem, og skønt han i næsten 30 Aar stadig blev kaldet til Arbejde blandt Landsmænd og derfor kun fik meget lidt udrettet for »den røde Mand«, saa blev hans Ungdoms Drøm dog senere opfyldt. Han og hans Rejsefæller gav sig Gud i Vold, og de led ingen Overlast, hverken paa Rejsen eller siden i deres ny Hjem, hvor de vel fandt Spor af Indianerne og hørte om deres Had og Hævntørst mod den hvide Mand, men hvor de fik Lov at leve i Fred.

Allerede i Efteraaret 1863 kom Hauge fra en Rejse med flere Danske til Clark's Grove, og Aaret efter førte han ikke mindre end 46 dertil paa en Gang. Der byggedes Hytter, Jorden dyrkedes, og Nybygden trivedes i Enighed og Samvirke. Der var et mærkeligt Fællesskab baade i aandelig og timelig Henseende i denne Baptistmenighed. Hauge har derom sagt: »Næsten alt var fælles, undtagen Hustruer, Børn og Hytter«. Efter en halv Snes Aars Forløb var der Kirke, Skole, Postkontor, Butik, Smedeværksted og en Del Huse samlet i en lille By, og det var gaaet godt fremad økonomisk for Nybyggerne. Men saa kom der Tilbageslag. Græshopperne gjorde stor Fortræd, og Jorden kunde ikke blive ved at yde rigelige Afgrøder uden Erstatning. Enkelte havde tidlig begyndt at holde Malkekøer. Men i Midten af Halvfjerdsene var der dog kun en Snes Køer i hele Nybygden. Og det man fik ud af dem, fristede ikke mange til at

lægge sig efter Kohold. Priserne paa Smør var meget lave, 20—40 Øre pr. Pund, og som Regel kunde Husmødrene ikke faa Penge, men kun Varer for Smørret. Der kom trange Tider i Nybygden. Den delte heri Skæbne med næsten alle Nybygder. I somme har de allerførste Aar været de sværeste, i andre er det tunge Tryk først kommen efter flere Aars Forløb. Saaledes gik det her. Mange saa nok, hvad der trængtes til: Malkekæveg, Mejeridrift, Gødning til Markerne. Men langtfra alle havde Forstaaelsen, og endnu færre kunde se, hvorledes Sagen skulde gribes an, for at der kunde vindes noget.

Hauge var den, der gjorde det første Skridt imod Mejeridrift. Han var, som saa mange andre Præster blandt Nybyggerne har været, Vejleder ikke

Dansk Andelsmejeri.

alene aandeligt, men ogsaa i mange timelige, økonomiske Spørgsmaal. Han fortæller selv, at han en Dag i Vinteren 1874—75 saa en Kone, som stod og græd udenfor Butikken i Clark's Grove. Hun havde været inde med en Krukke Smør, men kunde kun faa Varer for Smørret, og det endda kun efter den meget ringe Pris af en Snes Øre pr. Pund. Smørret var sagtens heller ikke fint. Men saa meget des mere trængtes der til at blive gjort noget, for at der kunde ske en Ændring. Hauge gik til en Blikkenslager i Albert Lea (den nærmeste større By — 2 danske Mil borte) og fik ham til at lave nogle høje, smalle Mælkespande, som Folk saa fik i Brug. De kunde nu holde Mælken afkølet i længere Tid og faa bedre Smør. Dette var Begyndelsen til Andelsmejeriet i Clark's Grove.

For to Aar siden holdt Sekretæren ved Minne-

sota Universitets Agerbrugsafdeling et Foredrag om dette Mejeris Opkomst og Betydning. Det var ved et Møde i Minneapolis af Andelsmænd fra alle Egne af Minnesota og Wisconsin, og han sagde bl. a.:

»Clark's Grove blev grundlagt af et lille Samfund af haardføre, flittige og gudfrygtige Danske. Deres Haab og Fremtidsplaner samlede sig om deres lille Baptistkirke. Og de holdt ikke alene deres Gudstjenester der, men drøftede ogsaa timelige Spørgsmaal og udtalte sig i det hele om alt, hvad der laa dem paa Sinde, og hvad de indbyrdes kunde tjene hverandre med. Saaledes kom Mejerisagen ogsaa paa Tale. Den Mand, som førte den frem, hed H. P. Jensen. Han var kommen til Clark's Grove i 1864 og var i mange Aar Ældste i Menigheden. I 1884 gæstede han Danmark. Her saa han sig godt om og blev baade forbauset og glad ved de mange Fremskridt, som han fandt overalt, især i Landbruget. Det var først og fremmest Andelsmejerierne med Centrifugerne, som fængslede ham. Og da han kom hjem til Clark's Grove, kunde han ikke blive træt af at fortælle om alt det, han havde lært at kende i Fædrelandet. Efter Søndagsgudstjenesterne samlede han Folk om sig og søgte at faa dem ind paa Tanken om at bygge Mejeri i Fælleskab. Det tog Tid at naa frem; men Maalet naaedes omsider. Dette Mejeri og dermed i Grunden hele den store Andelstanke blandt Minnesotas Farmere — en Tanke, der er Grundvolden for en stolt og stærk Bygning, som en Gang vil blive fuldført — kan med Rette siges at være født i Kirken.«

I Foredraget fortælles nu videre om, hvorledes andre Mænd sluttede sig til H. P. Jensen og sammen med ham tog Arbejdet op. Men der var megen Mangel paa Forstaaelse, og andre Hindringer at overvinde. Dog modnedes Tanken mere og mere, og den fik et stærkt Stød fremad, da Hauge i 1888 kom tilbage fra et (to) aarigt Ophold i Danmark, hvor han bl. a. paa en stor Gaard med 200 Malkekøer og Centrifugemejeri havde faaet fuld Forstaaelse af Betydningen af moderne Mejeridrift. I Clark's Grove holdt han nu, hvad han har kaldet: sine »Smørprædikener«, og de satte saadan Fart i Folk, at det ikke varede længe, inden Mejeriet stod færdigt. Det ene Møde efter det andet blev holdt i Kirken for at fremme Sagen Skridt for Skridt, og den 5. Maj 1890 begyndte Mejeriet sin Virksomhed. Den første Sommers Udbytte var kun ringe. Dels var Smørpriserne i det hele lave det Aar — helt

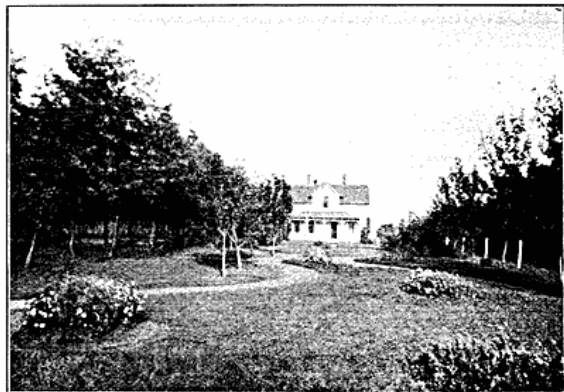
nede under 40 Øre pr. Pund — dels havde Mejeriet Uheld med Brønd o. a. »Resultatet var nok til at faa selv de stærkeste til at opgive det hele. Men disse sejge danske Farmere havde ikke Plads til Tanken om at tabe Slaget.« De holdt ud, og inden Aaret var omme, havde de alt saaledes paa Fode, at de fik den Pris for deres Smør, som de har faaet siden, ca. 1 Kr. pr. Pund. Mejeriet er bleven deres Hovedindtægtskilde, som Maaned efter Maaned bringer dem de mange blanke Dalere eller Beviser (»Checks«) for disse. I 1893 var Mejeriet udbetalt, og det har siden været holdt som en fri offentlig Institution. Ingen har Aktier i det, og ingen faar Renter af Kapitalen, der staar i det. Enhver kan komme med i Fællesskabet og nyde godt af det. Udgifterne til Vedligeholdelse og Nyanskaffelser falder paa Driftskontoen.

I den udførlige Skildring af Clark's Grove Mejeris Historie, som der foran er citeret nogle Linier fra, meddeler Forfatteren ogsaa følgende lille Træk, som er værd at tage med:

Nogle Aar efter, at Mejeriet var bygget, blev der anlagt en Jærnbane fra Albert Lea til St. Paul og Minneapolis. Den gik lige forbi Clark's Grove og kun godt et Hundrede Alen fra Mejeriet. Nu tænkte alle, at Stationen sikkert vilde blive bygget der, og man glædede sig til den nemme Transport af Smørret fra Mejeriet. Men nej — Jærnbanekompagniet vilde selv anlægge en lille By og sælge Byggelodder, og det valgte en Plads omtrent en Fjerdingvej Syd for Clark's Grove. Dette vakte naturligt de danske Farmeres stærke Modvilje, og de besluttede i al Stilhed ikke at bruge den ny Station eller i det hele Jærnbanen uden i meget paa-trængende Tilfælde. Naar Jærnbanekongerne kunde undvære dem og indrettede sig uden Hensyn til den Befolkning, de dog skulde leve af, saa kunde denne ogsaa undvære dem. Farmerne blev derfor ved at køre deres Smør og andre Produkter de to Mil til Albert Lea, og Jærnbanen fik ingen Fortjeneste af dem. Denne stille Krig førtes i to Aar — saa gav Jærnbanen tabt, og der blev bygget Station i Clark's Grove. Men saa vilde Kompagniet ikke give den dette Navn — det vilde vise Farmerne, at det kunde sætte sin Vilje igennem paa det Punkt, selv om det første Slag var tabt. Befolkningen vilde dog ikke have et nyt Navn eller to Navne til deres gode By. De tog Kampen op, og de førte den til Sejr, saa Stationen fik Byens

Navn. Enighed gør stærk, ogsaa naar det kun er Smaafolk, der holder sammen.

Nu lever Danskerne i Clark's Grove og Omegn i Velstand og gode Kaar. De gamle Nybyggere naaede godt frem, mens de levede; men det er dog især deres Børn og Børnebørn, som har høstet Frugterne af de gamles Arbejde, Møje og Besvær. Saaledes er det gaaet de fleste Steder.

Dansk Farm paa Prærien.

Koloniens Grundlægger Hauge regner ikke alene sin Præste- og Missionsgerning for at være af Værdi. Hans »Smørprædikener« og hele øvrige Virke for økonomisk Fremgang staar ogsaa for ham som meget betydningsfulde. Siden midt i Firserne har han mest missioneret blandt Indianerne. Derom fortæller han i »Danske i Amerika«: »Efter 25 Aars Missionsarbejde blandt Landsmænd vendte jeg mere og mere min Stræben mod det røde Folk, da Skolen i Chicago nu var begyndt, og en Del unge Mænd uddannedes til Arbejdet blandt vore egne nordiske Folk. Saa blev jeg i 1885 »fanget« i en »Blizzard« (Snestorm) paa Sisseton Indianer Reservation i Syd Dakota. Jeg havde nær sat Livet til, men blev dog ved Guds naadige Bistand reddet. Men længe maatte jeg ligge syg og maatte indstille mit Arbejde. Efter tre Lægers Samraad beskikkede jeg mit Hus, overdrog min Hustru vor Ejendom og Omsorgen for vore Børn — og rejste hjem for at hvile mine Ben derhjemme i det gamle Fædreland hos mine Fædre. Kærligheden til gamle Danmark havde aldrig forladt mig.

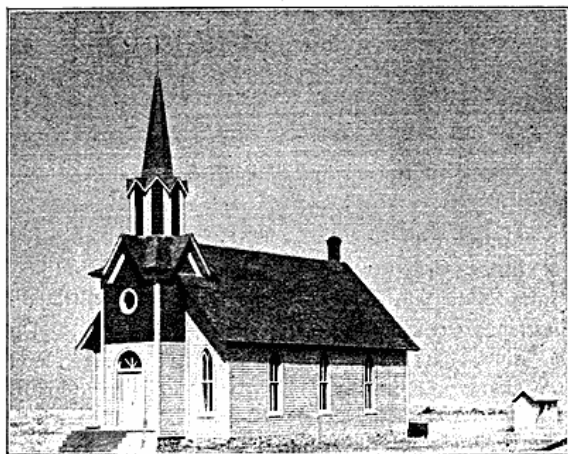
Men Herren vilde det anderledes. — Efter ca. et halvt Aars Ophold paa det kgl. Frederiks Hospital i København og paa Thorbygaard, et gammelt Herresæde nær min Hjemstavn paa Fyn, som

min Svoger Jak. Holm og Prof. Hansen havde købt, kom jeg atter saa vidt, at jeg kunde lede en Guds-tjeneste. Og efter den gamle ædle Biskop Engels-tofts Opfordring samt med hans og de respektive Præsters Tilladelse holdt jeg mange Taler og Op-byggelsesmøder i Kirkerne omkring i min Hjem-egn. Jeg var den første Baplist, der tilstedtes Ad-gang til de lutherske Folkekirker i Danmark efter Ønske af Præsten, Biskoppen og Folket selv.

Efter to Aars Ophold hjemme kom jeg saa atter her over og vendte mig nu for Fremtiden aldeles lil det røde Folk, for hvis Skyld jeg kom her til Landet i min fagreste Ungdom.«

Det var i 1888, og det var altsaa efter den Danmarkstur, han sidste Gang tog et Tag for sin Kolonis økonomiske Velvære, som foran nævnt. Siden har han udelukkende levet og virket blandt sine »røde Brødre«, som han kalder Indianerne. Det er ude i Syd Dakota, han nu i over 20 Aar har været til megen Velsignelse for dem.

Freeborn County danner en regelmæssig Fir-kant og er saa stort som Lolland og Falster til-sammen. Her lever nu en talrigere dansk Befolk-

Dansk Kirke paa Prærien.

ning end ret mange andre Steder paa Landet i Amerika. Intet enkelt County har flere. En Tiende-del af Danskerne i Minnesota har hjemme her, og foruden Baptistmenigheden er der flere lutherske Menigheder.

I Aarene efter Borgerkrigen var det, at Tilstrøm-ningen af Nybyggere til Minnesota blev meget stærk.

Danskerne var med i Strømmen. Medens der i 1860 kun var godt halvandet Hundrede af dem spredt i Staten, var deres Antal i 1870 naaet 2000. Ti Aar senere var det over 6000, og i 1890 var det over 14,000. Sidst i Treserne og endnu stærkere i Halvfjerdserne kom »Landsøgerne«, enkeltvis og flere i Følge, for at finde Hjemsted paa den ny-aabnede fri Jord, hvor man nu kunde leve i Fred for Indianerne. Som saadanne Landsøgere finder vi da ogsaa i de Aaringer mange af vore Lands-mænd.

Inde midt i Syd Minnesotas rige Farmland, kun halvanden dansk Mil fra Minnesota-Flodens skov-kransede Bredder, ligger den lille By Sleepy Eye (Søvnig Øje). Den har 3000 Indbyggere, og af dem er ca. 400 af dansk Afstamning. Tyskerne er langt talrigere. Byen har Navn efter en Indianer-høvding, som havde det for en Høvding noget un-derlige Navn, der paa Indiansk er: Ish-tak-ah-ba. Han var en god Ven af de hvide Nybyggere — en af de faa, om hvem dette gjaldt. De har derfor bevaret hans Minde, ja endog hædret ham med en Mindesten paa hans Grav, der findes lige ved den østre Gavlf af Banegaarden i den lille By. Her er rejst en 30 Fod høj, prægtig rød Sandstenssøjle, som bærer Ish-tak-ah-ba's Billede i Basrelief. Un-der det staar hans Navn baade paa Sioux-Indiansk og paa Engelsk, saaledes:

Ish-tak-ah-ba.

Sleepy Eye.

Always

a Friend of the Whites.

Died 1860.

Dette er et af de meget faa Mindesmærker, som Evropæerne i Amerika har sat over Indianere.

Ud over Prærielandet Vest og Nordvest for Byen bor nu mange Danske. Der er ikke nær saa mange som i Freeborn County, og de bor mere spredt. Det er sagtens derfor, det kendes mindre, at der er en dansk Koloni. I Sleepy Eye er der dog en dansk luthersk Menighed. Og der findes flere Menigheder paa Landet. Der er ogsaa fire danske Kirker. Stedet, hvor den ene ligger, har det danske Navn Fredsminde. Og der samt ved to andre af Kirkerne er der i al Fald den Fred, at Lutheranere, Methodister og Baptister i Fællesskab har bygget Kirkerne, og alle bruger dem. De første Danske kom til denne Egn i Begyndelsen af Halv-fjerdserne. Derom skal her fortælles lidt.

En ung Karl fra Hallenskov, Sæby Sogn, ved

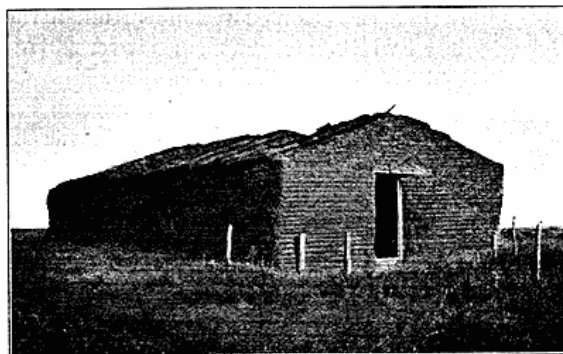
Tis Sø paa Sjælland rejste i 1868 til Amerika sammen med en Mand der fra Egnen, som var hjemme paa Besøg. Halvandet Aar senere kom han hjem og beredte derved sine Forældre og sin Søster en stor og glædelig Overtalelse. Men han vilde have dem med sig tilbage. Og skønt de havde det godt, lod de sig overtale til at følge ham. De solgte Ejendommen og Løsøre og udvandrede i Foraaret 1870. Paa Udvandrerfart blev Faderen syg, og i Quebeck laa han i nogen Tid paa et Hospital. Men han bedredes saa meget, at de kunde naa Rejsens Maal Mankato i Minnesota. Her blev han atter sengeliggende, og han saa ikke andet der ude, end hvad han kunde se gennem Vinduet. Han lagde mest Mærke til Nybyggernes Vogne, naar de kørte til Byen. De var forspændt med Stude, som ikke havde andet Seletøj end det store Aag over Nakken. I dets Underside var der en Ring, som Enden af Vognstangen var sat ind i. Og samme Sted i Aaget var en Jærnkæde hæftet paa en stærk Krog. I denne Kæde trak Dyrene Vognen. Farmeren gik ofte ved Siden, barbenet og med en lang Stav, medens Konen, naar hun var med, sad i Halmen i Vognens Bund og holdt forsigtig paa sin Smørkrukke og sin Æggekurv.

Midt i Juni døde den danske Mand efter knap et Par Ugers Sygeleje. Enken med Søn og Datter blev boende omtrent et Aar i Mankato. Saa lejede de en Farm 6 danske Mil længere mod Vest. Her boede de i Sommeren 1871. Høsten tegnede godt, og de ventede at naa et godt Stykke frem ved Hjælp af den gode Hvedeavl. Men deres Forhaabninger blev skuffet. Lige før Høst kom en voldsom Haglstorm og slog alt ned for dem, saa de kun høstede nogle få Tønder Hvede. Samme Efteraar drog de omtrent 6 Mil længere mod Nordvest — et Par Mil Nordvest for Sleepy Eye. Her tog de hver sit »Homestead« og fik bygget en Græstørvhytte paa hvert. Moderens og Datterens laa dog lige op ad hinanden. Moderens var den største, og den blev det fælles Hjem. Det var et langt smalt Hus, delvis gravet ned i Jorden. Men ellers var Væggene af Græstørv, og Taget ligesaa. I den ene Ende var Beboelseslejligheden, der kun bestod af een Stue omtrent 6 Alen i Kvadrat. I den anden Ende var Udhus med Plads bl. a. til et Par Stude og et Par Køer. Stuen var baade lun og hyggelig. Moderen forstod at hjælpe sig. Hun flettede Maatter af det lange Præriegræs og beklædte Væggene dermed. Sengene blev lavet af raa Brædder, og en ny Sirtses

Kjole blev omdannet til Sengeforhæng. Men under voldsomme Regnskyl, som undertiden kom, løb Stuen halvfuld af Vand. Det maatte de saa bære op i Spande.

Den unge Pige, der senere blev gift med en Lollik Lars Walther, har bl. a. fortalt saaledes fra deres Nybyggerdage:

»Den første Morgen paa vort »Homestead« skulde jeg ud og finde Vand til vor Morgenkaffe. Jeg gik og gik i det lange vaade Græs, og først en Fjerdingvej borte fandt jeg Vand. Mange Steder var Græsset højere end jeg. Og baade den Morgen og mange Gange senere, naar jeg færdedes der ude, kunde det fare med gysende Angst igennem mig: Om der nu var Slanger her! Vore Kreaturer maatte gaa en halv Mil til en Flod for at faa Vand.

Græstørvhytte paa Prærien.

Om Sommeren var vort Hus næsten skjult af det lange Græs og af en Mængde gule Blomster, som groede paa Taget. Der maatte jeg altid op, naar jeg skulde holde Øje med Kreaturerne. Det var det eneste Sted, hvorfra jeg kunde overse Prærien. Der sad jeg ofte og stirrede ud over de store Vidder. Jeg drømte om Tis Sø — og om mange andre Ting, som unge Mennesker kan drømme om. Den Jordhytte fik jeg mere kær end mit Barndomshjem ved Tis Sø — tror jeg. Og da den sank sammen, efter at vi havde faaet et større og bedre Hus, græd jeg over den.

En norsk Præst kom en Gang kørende forbi. Han kom ind og fik et Glas Mælk at drikke, og han saa sig om og beundrede Maatterne og de Malmstager, Kobberkedler og andet, som blankpoleret hang paa dem. »De har saa sandelig en bra Stue her, meget vakrere, end man skulde tro ved at se Huset ude fra«, sagde han.

Min Moder havde altid været noget af en Gartner, og vi fik snart en Have anlagt. Det eneste Træ, vi kunde faa at plante, var lombardisk Poppel. Den plantede vi i dobbelt Række fra Huset ud til Vejen. Og vi anlagde Blomsterbede. Jeg sled ofte i den Have, saa det værkede i mit hele Legeme; men vi havde i vor Afsøndrethed megen Glæde af at sysle med vore Blomster og Træer. En 12-Aars Pige, hvis Forældre nedsatte sig ikke langt fra os, blev saa glad, da hun første Gang saa vor Have, at hun i vild Begejstring raabte: »Nu har jeg aldrig set noget saa kønt, siden jeg var i Tivoli i København!« En Gang efter en Haglstorm græd Moder over de ødelagte Blomster. Det større Tab paa Marken voldte hende ikke i første Øjeblik saa stor Sorg som de kære Blomsters Undergang.

I de Aar drog mange Nybyggere til Dakota. I Sommertiden saa vi ofte de hvide lærredsdækkede »Præriekonnerter« drage mod Vest. De kunde komme i lange Rækker lige forbi vort Hus. Naar den forreste Kusk da raabte tilbage: »Er det ikke et smukt Sted!« — og det skete tit — da var vi ikke lidet stolte og glade. Ogsaa det gav os Vederlag for vort haarde Slid i Haven.

Vi fik snart danske Naboer. I Løbet af en halv Snes Aar kom der mange fra forskellige Egne i Danmark og bosatte sig rundt om os, saa Kolonien voksede og blev stor. De første Aar herude var drøje. Vi avlede kun lidt. Der kom voldsomme Storme, som ødelagde Sæden. Eller der kom Græshopper, som aad den. Den, der aldrig har set Græshoppesværmen, vil have vanskeligt ved at tro paa deres Ødelæggelser. De ikke alene aad al Plantevækst; men hængte vi Vask ud til Tørring, gnavede de Huller i Tøjet.

Og Vintrene var strenge. Der var 3—4 danske Mil at køre til Skovs efter Brænde, og adskillige satte Livet til paa disse Ture. Den værste Snestorm, vi har oplevet, kom den første Vinter der ude — d. 9. Januar 1872. Dagen oprandt som en klar og

mild Vinterdag. Men ved Middagstid blev det pludselig koldt. Der gik et vældigt, uhyggeligt Sus gennem Luften, og et Øjeblik efter havde vi Stormen over os. Den strakte sig vidt ud over Landet, og mange Mennesker omkom. Folk blev vildfarne mellem deres egen Stald og Hus, og man fandt dem siden stivfrosne ude paa Prærien. Vi blev i Stuen og led ingen Skade.

Vort Hus blev efterhaanden et Samlingssted for Nybyggerne. Der kom mange fremmede til os, og vi havde det ofte fornøjeligt. Naar vi vilde have en Dans, lagde vi Bordet op i Sengen for at faa Plads, og saa gik det lystigt rundt paa Gulvet. Min Moder naaede ikke at faa Skøde paa sit »Homestead«. Hun døde, inden de 5 Aar var omme, som vi ifølge Loven skulde bo paa det, før det kunde blive Ejendom. Hun var altid godt tilfreds her ude, da hun syntes, vi havde det saa godt. Kort før hun døde, købte min Broder det første Spand Heste, som nogen af os havde, og hun glædede sig meget til at komme ud at køre med dem. Men det naaede hun aldrig. Derimod blev de spændt for Vognen, hvorpaa hendes Lig kørtes til Graven.

Saa vidt Mrs. Walther. Siden hine Nybyggerdage er det gaaet fremad der ude. Den vilde Prærie er forvandlet til frugtbare dyrkede Agre. Gaardene ligger spredt ud over Landet — store, velbyggede Stalde og Lader, hyggelige, smukke Vaaningshuse, omgivet af frodige Plantninger. En og anden Gang har de stærke Naturkræfter rejst sig i deres Vælde og gjort megen Skade. Hagl og Isstumper har efter en Haglstorm kunnet ligge i Driver af indtil 2 Fods Dybde. Al Sæd har enkelte Aar været ødelagt, og Bygninger omstyrtet. En af Kirkerne blev en Gang flyttet af Stormen, og en anden forskudt 6 Tommer paa sin Sokkel. Men den Slags Ting sker sjælden og er kun forbigaaende Uheld. Græshopperne kommer ikke mere. — Velstand og gode Kaar præger vore Landsmænds Liv.